

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-247/23 - 1

Υπόθεση C-247/23 [Deldits] ¹

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

18 Απριλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Fővárosi Törvényszék (Ουγγαρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

29 Μαρτίου 2023

Προσφεύγων/-ουσα:

VP

Καθής:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

Fővárosi Törvényszék (Γενικό Δικαστήριο πρωτεύουσας, Ουγγαρία)

[παραλειπόμενα]

Προσφεύγων/-ουσα: VP [[παραλειπόμενα] Βουδαπέστη
(Ουγγαρία) [παραλειπόμενα]]

[παραλειπόμενα]

Καθής: Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (εθνική
γενική αστυνομική διεύθυνση αλλοδαπών) [[παραλειπόμενα] Βουδαπέστη
(Ουγγαρία) [παραλειπόμενα]]

[παραλειπόμενα]

¹ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Αντικείμενο της διαφοράς: ένδικη διοικητική προσφυγή σχετική με την τήρηση αρχείων στον τομέα του ασύλου

ΔΙΑΤΑΞΗ

Το αιτούν δικαστήριο κινεί διαδικασία υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (στο εξής: ΓΚΠΔ).

Το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

1. Έχει το άρθρο 16 του ΓΚΠΔ την έννοια ότι η αρχή που είναι επιφορτισμένη, βάσει του εθνικού δικαίου, με την τήρηση αρχείων υποχρεούται, σε σχέση με την άσκηση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων, να διορθώσει πληροφορία προσωπικού χαρακτήρα σχετική με το φύλο του συγκεκριμένου προσώπου την οποία έχει καταχωρίσει η εν λόγω αρχή, σε περίπτωση που η συγκεκριμένη πληροφορία μεταβλήθηκε μετά την καταχώριση στα αρχεία και, ως εκ τούτου, παραβιάζει την αρχή της ακρίβειας που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του ΓΚΠΔ;
2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο 16 του ΓΚΠΔ την έννοια ότι απαιτεί από το πρόσωπο που ζητεί τη διόρθωση της πληροφορίας που αφορά το φύλο του να προσκομίσει αποδείξεις που δικαιολογούν την αίτηση διόρθωσης;
3. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο 16 του ΓΚΠΔ την έννοια ότι απαιτεί από το πρόσωπο που ζητεί την επίμαχη διόρθωση να αποδείξει ότι υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση επαναπροσδιορισμού φύλου;

[παραλειπόμενα] [στοιχεία εθνικού δικονομικού δικαίου]

Σκεπτικό

- 1 Το αιτούν διοικητικό δικαστήριο, επιληφθέν υπόθεσης που αφορά την τήρηση αρχείων στον τομέα του ασύλου, ζητεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο), βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να ερμηνεύσει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης που είναι αναγκαίοι για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

Αντικείμενο της ένδικης διαφοράς και κρίσιμα πραγματικά περιστατικά

- 2 Ο/Η προσφεύγων/-ουσα είναι ιρανικής ιθαγένειας και αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας στην Ουγγαρία το 2014. Στη σχετική διαδικασία προέβαλε την ιδιότητά του ως διαφυλικού ατόμου ως λόγο για την αναχώρηση από τη χώρα του, τα δε πιστοποιητικά των ειδικών ψυχιάτρων και γυναικολόγων που προσκόμισε βεβαίωναν τη διαφυλικότητα του εν λόγω ατόμου που γεννήθηκε ως θήλυ. Μετά την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, ο/η προσφεύγων/-ουσα παρέμεινε εγγεγραμμένος/-η στα αρχεία στον τομέα του ασύλου ως θήλυ.
- 3 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι τα αρχεία στον τομέα του ασύλου χρησιμοποιούνται για την καταχώριση των δεδομένων ταυτοποίησης (περιλαμβανομένου του φύλου) των φυσικών προσώπων που αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες, η δε αρμόδια για το άσυλο αρχή επεξεργάζεται τα εν λόγω δεδομένα για διάστημα έως 25 ετών από την ενδεχόμενη παύση της εν λόγω αναγνώρισης.
- 4 Το 2022 ο/η προσφεύγων/-ουσα υπέβαλε στην καθής αίτηση, βάσει του άρθρου 16 του ΓΚΠΔ, ζητώντας να διορθωθεί, σε άρρεν, το φύλο που αναγράφεται στα αρχεία στον τομέα του ασύλου, και να μεταβληθεί το όνομά του/της. Στο πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας προσκόμισε τα πιστοποιητικά ειδικών ιατρών που είχε προσκομίσει και στο παρελθόν. Με απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2022 η καθής απέρριψε την εν λόγω αίτηση [παραλειπόμενα]. Κατά την αιτιολογία της εν λόγω απόφασης, ο/η προσφεύγων/-ουσα δεν απέδειξε ότι υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση αλλαγής φύλου, τα δε προσκομισθέντα έγγραφα επιβεβαίωναν μόνον τη διαφυλικότητα, όχι όμως το γεγονός ότι είχε επέλθει αλλαγή φύλου.
- 5 Με την ένδικη διοικητική προσφυγή, ο/η προσφεύγων/-ουσα ζητεί από το αιτούν δικαστήριο να ακυρώσει την προμνησθείσα απόφαση. Υποστηρίζει ότι, από εννοιολογικής απόψεως, η διαφυλικότητα σημαίνει αλλαγή φύλου και ότι τα προσκομισθέντα ιατρικά έγγραφα επιβεβαιώνουν ότι υπήρξε επαναπροσδιορισμός φύλου. Ο/Η προσφεύγων/-ουσα επικαλείται τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), και ειδικότερα τις αποφάσεις στις υποθέσεις A. P., Garçon και Nicot κατά Γαλλίας (προσφυγές αριθ. 79885/12, αριθ. 52471/13 και αριθ. 52596/13) και S. V. κατά Ιταλίας (προσφυγή αριθ. 55216/08), υποστηρίζει δε ότι η χειρουργική επέμβαση δεν είναι απαραίτητη για τον επαναπροσδιορισμό φύλου. Ο/Η προσφεύγων/-ουσα επισημαίνει ότι αυτοπροσδιορίζεται ως άρρεν· ότι, κατά τις ιατρικές γνωματεύσεις έχει εμφάνιση άρρενος και ότι, για τη διάγνωση, του/της αποδόθηκε με τις εν λόγω γνωματεύσεις ο κωδικός F64.0 της διεθνούς ταξινόμησης των νόσων, ο οποίος αντιστοιχεί στη διαφυλικότητα.
- 6 Η καθής ζητεί να απορριφθεί η προσφυγή καθότι, κατά τη γνώμη της, ο/η προσφεύγων/-ουσα δεν προσκόμισε κανένα δημόσιο ή ιατρικό έγγραφο το οποίο πιστοποιεί την αλλαγή φύλου.

Σκεπτικό της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης και επιχειρήματα των διαδίκων

- 7 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η ερμηνεία του άρθρου 16 του ΓΚΠΔ είναι αναγκαία για την έκδοση της απόφασής του.
- 8 Ο/Η προσφεύγων/-ουσα υποστηρίζει ότι πρέπει να του/της παρασχεθεί η δυνατότητα «διόρθωσης». Στο πλαίσιο της διαδικασίας, δεν πρέπει να επιβάλλεται στα πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση δυνάμει του άρθρου 16 του ΓΚΠΔ υπέρμετρο βάρος απόδειξης και, ειδικότερα, η απαίτηση να πιστοποιήσουν την πραγματοποίηση χειρουργικής επέμβασης επαναπροσδιορισμού φύλου. Τέτοια απαίτηση θα αντέβαινε στη νομολογία του ΕΔΔΑ και θα συνιστούσε παράβαση του άρθρου 1 (δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια), του άρθρου 3 (δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητα) και του άρθρου 7 (δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα παραβίαζε δε την αρχή της ισοδυναμίας στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη. Ο/Η προσφεύγων/-ουσα υπογραμμίζει ότι πλείονα κράτη μέλη (Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Μάλτα, Πορτογαλία και Σουηδία) βασίζουν τη νομική αναγνώριση του φύλου στη δήλωση του διαφυλικού ατόμου.
- 9 Κατά την καθής, ο/η προσφεύγων/-ουσα δεν εκπλήρωσε την απαίτηση θεραπείας της παράλειψης, καθότι δεν προσκόμισε οποιοδήποτε δημόσιο ή ιατρικό έγγραφο που να πιστοποιεί την αλλαγή φύλου.

Σχετικές νομοθετικές διατάξεις

- 10 Άρθρο 16 του ΓΚΠΔ:
- «Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση τη διόρθωση ανακριβών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Έχοντας υπόψη τους σκοπούς της επεξεργασίας, το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να απαιτήσει τη συμπλήρωση ελλιπών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων μέσω συμπληρωματικής δήλωσης.»
- 11 Άρθρο 81 του a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (νόμου LXXX του 2007 περί του δικαιώματος ασύλου, στο εξής: νόμος περί του δικαιώματος ασύλου)

«Η αρμόδια για το άσυλο αρχή επεξεργάζεται, στα αρχεία στον τομέα του ασύλου, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των προσφύγων, των δικαιούχων επικουρικής προστασίας, των δικαιούχων καθεστώτος ανθρωπιστικής προστασίας (“befogadott”), των δικαιούχων προσωρινής προστασίας (“menedékes”), καθώς και των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων που υπόκεινται στη διαδικασία του Δουβλίνου (από κοινού στο εξής: πρόσωπα υποκείμενα στον

παρόντα νόμο), τα δεδομένα που αφορούν τη διαμονή τους και τη συνδρομή και τις μορφές βοήθειας που δικαιούνται, καθώς και τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις των εν λόγω δεδομένων, για σκοπούς

- a) εξακρίβωσης του καθεστώτος πρόσφυγα, δικαιούχου επικουρικής προστασίας, δικαιούχου προσωρινής προστασίας ή δικαιούχου καθεστώτος ανθρωπιστικής προστασίας, καθώς και διασφάλισης της άσκησης των δικαιωμάτων που απορρέουν από το αντίστοιχο καθεστώς·
- b) εξακρίβωσης του δικαιώματος συνδρομής και των μορφών βοήθειας που προβλέπονται στον παρόντα νόμο και σε άλλους κανόνες·
- c) ατομικής ταυτοποίησης·
- d) αποφυγής επανάληψης διαδικασιών και
- e) εντοπισμού τυχόν πολλαπλής υποβολής αιτήσεων.»

12 Άρθρο 82, στοιχείο f, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου

«Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου, νοούνται ως δεδομένα ταυτοποίησης των φυσικών προσώπων τα ακόλουθα δεδομένα των προσώπων που υπόκεινται στον παρόντα νόμο:

[...]

- f) το φύλο·»

13 Άρθρο 83, παράγραφος 1, στοιχείο a, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου

«Τα αρχεία στον τομέα του ασύλου περιέχουν τα ακόλουθα δεδομένα των προσώπων που υπόκεινται στον παρόντα νόμο:

- a) δεδομένα ταυτοποίησης των φυσικών προσώπων·»

14 Άρθρο 83/A, παράγραφος 5, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου

«Η αρμόδια για το άσυλο αρχή υποχρεούται να προβαίνει, αυτεπαγγέλτως, σε διαγραφή εγγραφών αντίθετων προς τη νομοθεσία, σε διόρθωση εσφαλμένων εγγραφών και σε συμπλήρωση ελλιπών εγγραφών στα αρχεία που τηρεί.»

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 15 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, είναι αναγκαία η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να αποσαφηνιστούν επακριβώς οι περιστάσεις υπό τις οποίες αναγνωρίζεται στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα διόρθωσης που προβλέπεται στο άρθρο 16 του ΓΚΠΔ σε σχέση με την καταχωρισμένη σχετική με το φύλο του πληροφορία.

- 16 Τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλονται στο Δικαστήριο είναι λυσιτελή, καθότι, μολονότι η εφαρμοστέα ουγγρική νομοθεσία, ήτοι ο νόμος περί του δικαιώματος ασύλου, περιέχει διατάξεις σχετικά με την επεξεργασία αλλαγών στα καταχωρισμένα δεδομένα και σχετικά με τη διόρθωση των εσφαλμένων εγγραφών, η εν λόγω νομοθεσία δεν ρυθμίζει ούτε τη διαδικασία ούτε τις απαιτήσεις όσον αφορά την αλλαγή φύλου και την επακόλουθη αλλαγή ονόματος, ζητήματα που ανακύπτουν στην υπό κρίση υπόθεση. Με την απόφαση 6/2018, της 27ης Ιουνίου 2018, το Alkotmánybíróság (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ουγγαρία) διαπίστωσε την ύπαρξη κατάστασης που αντιβαίνει στο Σύνταγμα λόγω παραλείψεως, η οποία συνιστά παράβαση του άρθρου II (απαραβίαστο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας) και του άρθρου XV, παράγραφος 2 (απαγόρευση διακρίσεων), του Magyarország Alaptörvény (Θεμελιώδους Νόμου της Ουγγαρίας) και οφείλεται στο γεγονός ότι ο νομοθέτης δεν ρύθμισε τη διαδικασία αλλαγής φύλου και ονόματος των προσώπων που δεν έχουν την ουγγρική ιθαγένεια και διαμένουν νομίμως [στην Ουγγαρία], μολονότι τέτοια δυνατότητα αναγνωρίζεται στους Ούγγρους υπηκόους. Το Alkotmánybíróság (Συνταγματικό Δικαστήριο) κάλεσε την ουγγρική εθνοσυνέλευση να εκπληρώσει το νομοθετικό καθήκον της το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 2018. Ομοίως, με την απόφαση που εξέδωσε στις 16 Ιουλίου 2020 στην υπόθεση Rana κατά Ουγγαρίας (προσφυγή αριθ. 40888/17), το ΕΔΔΑ διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθόσον η Ουγγαρία δεν παρέσχε σε πρόσωπο στο οποίο είχε χορηγηθεί καθεστώς πρόσφυγα τη δυνατότητα πρόσβασης στη διαδικασία νομικής αναγνώρισης του φύλου στο οποίο ανήκει. Παρά τις προμνησθείσες δικαστικές αποφάσεις, η ουγγρική νομοθεσία εξακολουθεί να μην διαθέτει τις αναγκαίες διατάξεις για τη διεξαγωγή των σχετικών διαδικασιών.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι, μετά την έκδοση της προμνησθείσας απόφασης του Alkotmánybíróság (Συνταγματικού Δικαστηρίου), δεν παρέχεται πλέον ούτε στους Ούγγρους υπηκόους η δυνατότητα νομικής αναγνώρισης της αλλαγής φύλου και, ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο δεν δύναται να καλύψει το νομικό κενό μέσω αναλογικής εφαρμογής, στην υπό κρίση υπόθεση, των διατάξεων που ισχύουν για τους Ούγγρους υπηκόους. Ο/Η προσφεύγων/-ουσα επισήμανε επίσης την έλλειψη ρύθμισης στην ουγγρική νομοθεσία και, για τον λόγο αυτό, θεμελίωσε την ένδικη διοικητική προσφυγή απευθείας στο άρθρο 16 του ΓΚΠΔ.
- 18 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης είναι αναγκαίο να αποσαφηνιστεί αν πρέπει να επιβληθεί στην καθής, δυνάμει του άρθρου 16 του ΓΚΠΔ, ως κανόνα άμεσης ισχύος του δικαίου της Ένωσης, η υποχρέωση διόρθωσης της πληροφορίας που αφορά το φύλο η οποία περιλαμβάνεται στα αρχεία της και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, να διευκρινιστεί τι είδους αποδείξεις πρέπει να προσκομίσει προς τούτο το πρόσωπο που ζητεί τη διόρθωση.

[παραλειπόμενα] [στοιχεία εθνικού δικονομικού δικαίου]

Βουδαπέστη, 29 Μαρτίου 2023.

[παραλειπόμενα] [υπογραφές]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ